

Skatteplanering med ränteavdrag i företagssektorn

**Externa lån och nya metoder för kringgåenden
av 2009 års lagstiftning**

1	Sammanfattning	3
2	Inledning	4
2.1	Uppdraget	5
3	Ränteavdragsregler	6
3.1	2009 års begränsningsregler för ränteavdrag	6
3.2	2013 års begränsningsregler för ränteavdrag	6
4	Övergripande statistik	7
5	Skatteplanering med externa lån	9
5.1	Analys av uppdraget	9
5.1.1	 Holdingbolagsstrukturer	10
5.1.2	 Annan extern långivning	13
5.2	Vad kartläggningen visar	14
5.2.1	 Holdingbolagsstrukturer	14
5.2.1.1	 Sammanställning av kända fall	14
5.2.1.2	 Private Equity-förvärv	15
5.2.1.3	 Sammanfattning	17
5.2.2	 Annan extern långivning	19
6	Kringgående av 2009 års regler om ränteavdragsbegränsning	22
6.1	Analys av uppdraget	22
6.2	Redogörelse för några fall	24
6.2.1	 Avveckling av lån med räntemellanskillnad	24
6.2.2	 Förvärv av bolag med underskott	25
6.2.3	 Interna lån omvandlas till obligationslån	26
6.2.4	 Intern försäljning av immateriella tillgångar	27
6.2.5	 Dubbla avdrag med utnyttjande av filial	27
6.3	Sammanfattande bedömning av kringgåenden	28
7	Diskussion	28
7.1	Externa lån	28
7.2	Avdragsbegränsningsreglerna	30
7.2.1	 Utredning av beskattning av ränteinkomster i andra länder	30
8	Slutsatser	31

1 Sammanfattning

Regeringen har i regleringsbrevet för år 2013 uppdragit åt Skatteverket att fortsätta kartläggningen av skatteplaneringen med ränteavdrag, särskilt vad gäller frågan om skatteplanering med externa lån utgör ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen. Skatteverket ska också undersöka om nya metoder för att kringgå 2009 års ränteavdragsbegränsningsregler har använts.

Statistik från EU-kommissionen och Statistiska Centralbyrån (SCB) visar att icke-finansiella företag i Sverige har en hög skuldbelastning av såväl interna som externa lån. Enligt EU-kommissionen är skuldnivåerna väsentligt högre än EU-genomsnittet. Kommissionen bedömer att detta bl.a. kan förklaras med att Sverige under de undersökta åren haft generösa avdragsmöjligheter för räntor.

2009 och 2013 har införts avdragsbegränsningar avseende ränteutgifter på interna lån som lämnas inom en intressegemenskap. Den första lagen var begränsad till interna lån som använts för interna andelsöverlåtelser, medan den senare lagen i princip omfattar alla interna lån där ränteinkomsten inte beskattas normalt. Inga generella eller specifika regler finns som begränsar avdragsrätten på räntor avseende lån från banker eller andra finansinstitut.

SCB-statistik från senare delen av 2012 visar att en del större skulder mot utländska ägar-koncerner reglerats och konverterats till eget kapital. SCB bedömer att större delen av minskningen av nettoskulderna med närmare 150 miljarder kronor troligen beror på de ytterligare begränsningar i ränteavdragsreglerna som trädde i kraft 2013.

Förvärv av företag i Sverige sker ofta genom en struktur där interna och externa lån placeras hos ett svenskt holdingbolag, som agerar som köpare. Skuldsättningen är ofta minst 90 % av priset för aktierna. Motsvarande förvärvs- och lånestrukturer används inte alls i samma omfattning i det omvända fallet, dvs. då svenska företag förvärvar utländska bolag. Den höga räntebelastningen medför i de fall Skatteverket granskat nästan alltid att skatteunderlaget hos de förvärvade svenska bolagen helt elimineras. En sådan förvärvs- och lånestruktur är i hög utsträckning styrd av skattemässiga fördelar. Genom att räntorna på de externa lånen starkt bidrar till den skattemässiga effekten är det Skatteverkets uppfattning att detta är en sådan skatteplanering med externa lån som åsyftas med uppdraget.

Omfattningen av de externa lånen vid sådana företagsförvärv med holdingbolagsstrukturer är svår att bestämma. Kartläggning hos avgränsade delar av populationen, beräknade på olika sätt, utvisar en extern skuldsättning vid sådana förvärv som överstiger 190 respektive 220 miljarder kronor. En mer övergripande bedömning pekar mot en extern skuldsättning med åtminstone 300-400 miljarder kronor. Detta kan bedömas motsvara drygt 10 % av den totala externa skuldsättningen hos icke-finansiella företag. Med en genomsnittlig ränta på 6 % kan de årliga ränteutgifterna bestämmas till 18-24 miljarder kronor. En rimlig slutsats är att skatteplanering

med externa lån vid sådana förvärv skulle kunna uppfattas som ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen.

Även annan skatteplanering med externa lån förekommer. Vid sådan planering utnyttjas att Sverige har en mer generös avdragsrätt för räntor än flera länder i omvärlden. Ett exempel på detta är ett svenskt företag som internt förvärvar ett annat koncernföretag och finansierar detta med lån på marknaden. Lånekostnaden hamnar hos den svenska verksamheten, medan låne-medlen tillförs ett utländskt koncernföretag. Detta är en konstlad struktur, eftersom det knappast föreligger ett externt lånebehov vid interna transaktioner. Det är svårt att bedöma omfattningen av sådan skatteplanering med externa lån, men den är troligen inte så vanligt förekommande att den kan bedömas innebära något hot mot det svenska skatteunderlaget i dagsläget. Eftersom möjligheterna att skatteplanera med interna lån begränsas från 2013 kan dock finnas anledning att nogsamt följa upp hur skatteplaneringen med räntor – även avseende externa lån – förändras framöver.

I tidigare rapporter har Skatteverket beskrivit olika sätt att kringgå tillämpningen av 2009 års räntelag. I denna rapport redogörs för andra typer av kringgåenden, särskilt sådana med bäring mot hur 2013 års räntelagstiftning hanterar sådana fall. Dessa fall avser förvärv av utländska bolag med skattemässiga underskott, omvandling av interna lån till obligationslån, intern försäljning av immateriella tillgångar och dubbla avdrag med utnyttjande av filial. Det bedöms att 2013 års räntelag ger förutsättningar att begränsa avdragsrätten för räntor i de flesta sådana fall. Beskrivning lämnas också av fall där interna lån avvecklas före 2013, men där en räntemellanskillnad belastar det låntagande bolaget för beräknad ränta kommande år.

2009 och 2013 års ränteregler innebär att prövning ska ske av hur långgivaren inom intressegemenskapen hypotetiskt beskattas för mottagna räntor, om långgivaren bara har den inkomsten. Att utreda beskattningsnivån medför inte sällan komplicerade och besvärliga utredningar av de specifika faktorer som kan påverka beskattningen. Sådana faktorer kan vara förekomsten av särslagstiftning eller överenskommelser (rulings) med myndigheterna, finansiella hybrider eller företagshybrider.

2 Inledning

Skatteverket har under flera år undersökt lånestrukturer som etablerats inom koncerner, främst i samband med interna och externa andelsförvärv. I en rapport från januari 2008 har beskrivning skett av ”interna räntesnurror”, dvs. fall där ränta erlagts på koncerninterna lån som upptagits vid förvärv av andra koncernföretag. Under åren därefter har regeringen i regleringsbrev gett Skatteverket uppdrag att kartlägga och rapportera om skatteplaneringen med räntor. Inriktningen på uppdragen har varierat.

Efter att ränteavdragsbegränsningsregler införts för ”interna räntesnurror”¹ från 2009 har visst fokus inledningsvis lagts på kartläggning av lagens tillämpning. Regeringen har emellertid redan i det första uppdraget efterlyst en bredare kartläggning av förekomsten av ränteavdrag och önskat få en utvärdering av behovet av ytterligare avdragsbegränsningar. I regleringsbrevet för 2011 har regeringen utökat uppdraget med begäran om kartläggning av om externa lån utgör allvarliga hot mot den svenska bolagsskattebasen. I de två senaste uppdragen har begränsning skett till företag inom välfärdssektorn samt hos koncerner som ägs av helt eller delvis skattebefriade svenska subjekt. Även om de senaste uppdragen avsett den allmänna skatteplaneringen hos dessa företag har fokus även här legat på skatteplaneringen med räntor, som även innefattat lån från externa parter.

Från 2009 och framåt har Skatteverket lämnat fem slutrapporter och två delrapporter. Skatteverkets rapporter har utgjort underlag för regeringens bedömning av behovet av lagstiftning som reglerar avdragsrätten för räntor för koncerninterna lån. Vid ändringen av ränteavdragsbegränsningsreglerna, som trädde i kraft från 1 januari 2013, har lämnats sammanfattningar av nämnda rapporter i propositionen (prop. 2012/13:1, avsnitt 6.17.4). De nya reglerna innebär en betydande skärpning genom att alla interna lån omfattas samt att det numera för avdragsrätt inte räcker att beskattningsnivån 10 % uppnås hos mottagaren av ränteintäkten.²

2.1 Uppdraget

Regeringen har den 13 december 2012 (Fi2012/889) uppdragit åt Skatteverket att fortsätta kartläggningen av skatteplaneringen med ränteavdrag. Särskilt ska undersökas om skatteplanering med externa lån utgör ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen. Skatteverket ska också undersöka om nya metoder för att kringgå 2009 års ränteavdragsbegränsningsregler har använts. Uppdraget ska redovisas senast den 20 januari 2014.

I propositionen till den nya lagstiftningen från 2013 framgår att regeringen anser att det finns anledning att även fortsättningsvis följa upp lagstiftningen för att utvärdera om den valda lösningen förebygger skatteplanering på avsett sätt. Enligt regleringsbrevet bör dock denna uppföljning göras först när den har varit i kraft under minst ett år, dvs. efter tidpunkten för den taxering då reglerna tillämpas för första gången. Regeringen kommer därför att återkomma till denna fråga vid en senare tidpunkt.

Uppdraget från regeringen består av två huvudområden. Det ena av dessa områden är frågan om skatteplanering med externa lån utgör ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen. Det andra huvudområdet är en kartläggning av nya metoder att kringgå 2009 års räntelagstiftning före införandet av de skärpta avdragsbegränsningsreglerna från 2013. I denna del har

¹ 24 kap. 10 a-e §§ inkomstskattelagen 1999:1229 (IL)

² 24 kap. 10 a-f §§ IL

Skatteverket redan i 2011 års rapport³ sammanställt ett antal identifierade kringgåenden. Denna redovisning ska nu kompletteras. Båda utredningsområdena innebär att olika avvägningar måste ske för att bestämma inriktningen av uppdraget.

3 Rän-teavdragsregler

En grundläggande bestämmelse i inkomstskattelagen är att räntor för att vara avdragsgilla – till skillnad från andra utgifter – inte behöver vara utgifter för att förvärva eller bibehålla inkomster.⁴ I princip måste det således finnas en uttrycklig reglering för att rän-teavdrag inte ska medges, såvida inte lagen mot skatteflykt är tillämplig eller att den verkliga innebörden är någon annan. Det finns inga begränsningsregler av generell natur som reglerar avdragsrätten. Inte heller finns någon begränsning i avdragsrätten för räntor på lån som upptagits hos banker eller andra fristående finansinstitut. Under de senaste åren har införts begränsningsregler, som reglerar avdragsrätten i vissa fall för interna räntor som inte är normalt beskattade hos långivaren.

3.1 2009 års begränsningsregler för rän-teavdrag

2009 års lag begränsar avdragsrätten för räntor avseende interna lån som upptagits vid interna andelsöverlåtelser. Om ett företag förvärvar ett annat företag inom en intressegemenskap och finansierar förvärvet genom att uppta lån från ett företag inom intressegemenskapen där räntan beskattas med mindre än 10 % är rän-teutgiften inte avdragsgill (tioprocentsregeln). I undantagsfall kan rän-teavdrag medges även om beskattningen hos långivaren understiger 10 % om bolaget kan visa att såväl förvärvet som lånet huvudsakligen (> 75 %) är affärsmässigt motiverade. I lagen finns också några bestämmelser som riktar sig mot kringgåenden.

3.2 2013 års begränsningsregler för rän-teavdrag

2013 års lag bygger på 2009 års lag, men utvidgas till att gälla i princip alla interna lån som inte beskattas normalt. Detta innebär att även rän-teavdrag på interna skulder som upptagits vid externa förvärv av andelar, exempelvis vid riskkapitalförvärv, många gånger medför att rätt till rän-teavdrag inte föreligger. Om det långivande intresseföretagets rän-teinkomst beskattas med mindre än 10 % medges avdrag för motsvarande räntor bara om det kan visas att skuldförhållandet – och i vissa fall också förvärvet – är huvudsakligen affärsmässigt motiverade. Genom ett undantag till tioprocentsregeln begränsas avdragsrätten, även om beskattning sker med minst 10 %, om det huvudsakliga skälet till att skuldförhållandet uppkommit är att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån. Dessutom vidgas begreppet intressegemenskap genom att kravet på ”bestämmande inflytande” ändras till ”väsentligt inflytande”.

³ Skatteverkets rapport ”Rän-teavdrag i företagssektorn – Fortsatt kartläggning”, 19 december 2011, dnr. 131-836251-11/113

⁴ 16 kap. 1 § IL

4 Övergripande statistik

Skatteverket har i tidigare ränterapporter till regeringen, senast den 19 december 2011, bilagt statistik som belyser svenska företags räntor ur olika aspekter och på olika övergripande nivåer. Statistiken har hämtats från Skatteverkets databaser och från analyser gjorda av SCB. Det är svårt att från sådana generella siffror dra specifika slutsatser om volymer eller trender beträffande skuldsättning vid företagsförvärv, men det kan ändå ge en värdefull bakgrundsbeskrivning.

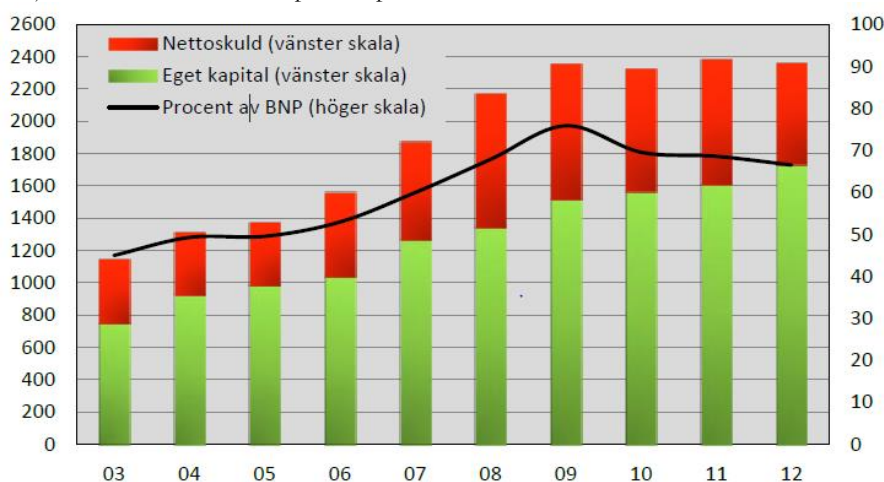
Enligt tidigare uppgifter har svenska icke-finansiella företag under åren 2003-2007 redovisat negativt räntenetto med 80-90 miljarder kronor per år.⁵ 2008 har en dramatisk ökning skett för att de följande två åren falla tillbaka till tidigare nivåer. Under 2011 och 2012 har en stark ökning skett av det negativa räntenettet till 132 respektive 146 miljarder kronor. Detta bedöms inte ha påverkats i nämnvärd grad av räntenivåer eller valutakursförändringar och det finns ingen uppenbar förklaring till varför detta skett.

Vid utländska direktinvesteringar i Sverige, som i huvudsak avser företagsförvärv, har under flera år den totala interna nettoskulden uppgått till betydande andel av den totala investeringens nettovärde, 30-35 % (se bild 1 nedan). Vid svenska direktinvesteringar i utlandet har motsvarande nettofordringar på utländska dotter- och intressebolag endast uppgått till mellan 5-10% de senaste åren (se bild 2). Detta visar på en stor skillnad i skuldsättningsgrad beroende på om investeringarna görs från utlandet till Sverige eller tvärtom. Enligt SCB kan ränteeffekten av skillnaden i intern skuldsättning beräknas till 25 miljarder kronor per år.⁶

Bild 1

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige 2003 till 2012

Miljarder svenska kronor respektive procent

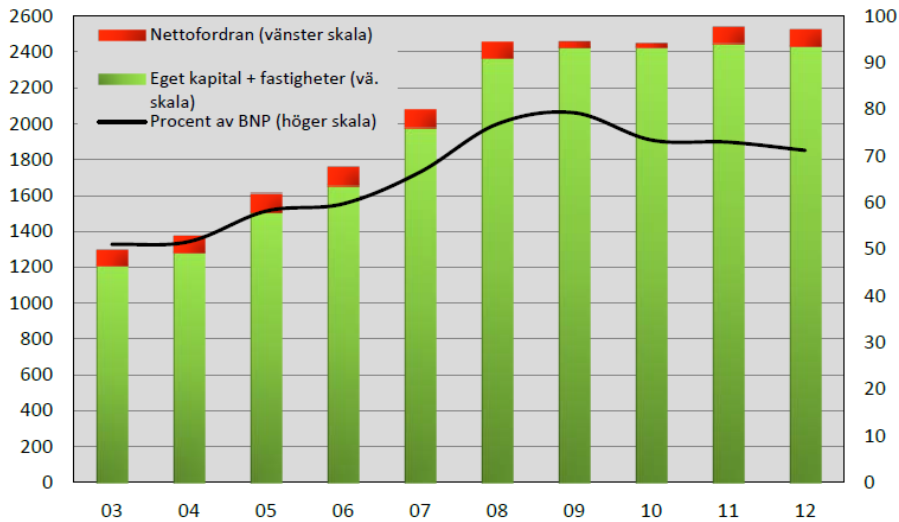
⁵ Detta är totalsiffror som inte ger besked om det avser externa eller interna räntor eller om det gäller gränsöverskridande eller rent inhemska förhållanden.

⁶ SCB 2013 Betalningsbalans och finansmarknad, Direktinvesteringar – Tillgångar och avkastning 2012

Bild 2

Svenska direktinvesteringstillgångar i utlandet 2003 till 2012

Miljarder svenska kronor respektive procent

I slutet av 2012 har observerats en stor förändring av intern nettoskuld vid utländska direktinvesteringar i Sverige. Nettoskulden gentemot utländska ägarkoncerner har minskat med 149 miljarder kronor till 626 miljarder kronor. Skulderna har till största delen konverterats till eget kapital genom aktieägartillskott. SCB bedömer att detta troligen till stor del beror på att ytterligare begränsningar i ränteavdragsreglerna trätt i kraft 2013.

De utlandsägda företagen står för en större del av det negativa räntenettet än de svenskägda. Förhållande gäller även för de utlandsägda respektive svenskägda holdingbolagen, såväl avseende totalpopulationen av holdingbolagen som de 50 största.

Av statistik från myndigheten Tillväxtanalys framgår att ägandet från vissa länder ökat markant de senaste åren.⁷ Sedan år 2000 har antalet företag i Sverige som kontrolleras från Luxemburg ökat från 101 till 1153 stycken. Under samma tidsperiod har företag som kontrolleras från befintliga eller f.d. skatteparadis ökat från 66 till 529 stycken.⁸

SCB utger en månadstidskrift där den ekonomiska korttidsstatistiken presenteras och kommenteras. I en nypublicerad artikel analyseras företagens finansieringsmöjligheter.⁹ Av artikeln framgår att icke-finansiella företags upplåning vanligtvis har lång löptid men att räntebindningstiden på lånen är kort (mindre än ett år). I augusti 2013 uppgick de svenska monetära finansinstitutens (MFI) utlåning till sådana företag till 1 885 miljarder kronor. Motsvarande uppgifter från utländska finansinstitut publiceras inte. Däremot framgår att företagens egen

⁷ Tillväxtanalys, Utländska företag 2012

⁸ Inom Private Equity-sektorn är det vanligt att ägarbolag finns i lågskattejurisdiktioner eller i Luxemburg.

⁹ SCB-Indikatorer, september 2013

upplåning genom utgivande av företagsobligationer och liknande uppgick till c:a 600 miljarder kronor, varav ungefär 60 % i utländsk valuta. Interna lån från utländska koncernbolag uppgick till cirka 1 400 miljarder kronor, varav lån från ägarbolag till 950 miljarder kronor.

EU kommissionen har i en rapport under 2012 bl.a. studerat skuldsättningen hos svenska företag.¹⁰ Av rapporten framgår att svenska icke-finansiella företag har en skuldsättning som betydligt överstiger snittet inom EU. På basis av konsoliderade data¹¹ kan svenska företags skulder beräknas uppgå till 139 % av BNP vilket kan jämföras med EU-snittet 69 %. I analysen lämnas olika förklaringar till denna mycket höga skuldsättning. En delförklaring är att den stora förekomsten av multinationella företag kan innebära att upplåning även sker i Sverige för globala aktiviteter. En annan förklaring är att svenska bolag har en osedvanligt hög intern upplåning från utländska koncernbolag (tre gånger EU snittet) och att detta beror på utnyttjande av generösa ränteavdragsregler i Sverige.

Om de gränsöverskridande internlånen borträknas uppgick företagens skulder till 90 % av BNP under 2010. Dessa skulder, som torde återspegla de externa lånen, är även dessa betydligt högre än EU-snittet. Den externa upplåningen under 2010 kan med utgångspunkt från EU:s siffror beräknas till mer än 3 000 miljarder kronor.¹²

I samband med detta kartläggningssupplett har Skatteverket gjort sammanställningar över bolag som under något av de senaste fem åren haft räntekostnader som överstigit vissa angivna nivåer. På en övergripande nivå kan som exempel nämnas att det vid 2012 års taxering fanns 741 bolag som redovisat mer än 50 miljoner kronor i räntekostnad per år under ett eller flera av de senaste åren. Den totala externa skuldsättningen för dessa bolag uppgick till 1 855 miljarder kronor, medan de interna lånen uppgick till i det närmaste lika stort belopp. Årsräntan för de totala lånen uppgick till 276 miljarder kronor.¹³ Av denna sammanställning kan inte utläsas hur skulderna uppkommit eller om skulderna är gränsöverskridande.

5 Skatteplanering med externa lån

5.1 Analys av uppdraget

För att besvara frågan om skatteplanering med externa lån är ett allvarligt hot mot den svenska skattebasen måste först bedömas vad som är sådan skatteplanering med externa lån. Dessutom måste en kvantifiering ske av skatteplaneringens omfattning för att kunna ta ställning till om den utgör ett hot mot den svenska bolagsskattebasen.

¹⁰ EU-kommissionens rapport "Macroeconomic imbalances – Sweden", Occasional Papers 108/July 2012

¹¹ interna lån inom Sverige medräknas inte

¹² BNP i Sverige 2010 uppgick till 3 337 miljarder kronor (90 % x 3337 ~ 3 000 mdr kr)

¹³ Räntebeloppet inkluderar valutakursförändringar på lånen

5.1.1 Holdingbolagsstrukturer

I regeringens uppdrag till Skatteverket att under 2012 kartlägga företag inom välfärdssektorn har ingått att bl.a. utreda hur skatteplaneringen fördelar sig mellan interna och externa lån. I delrapporten om räntor¹⁴ redovisas förvärvs- och lånestrukturer inom främst Private Equity-området (riskkapitalförvärv).

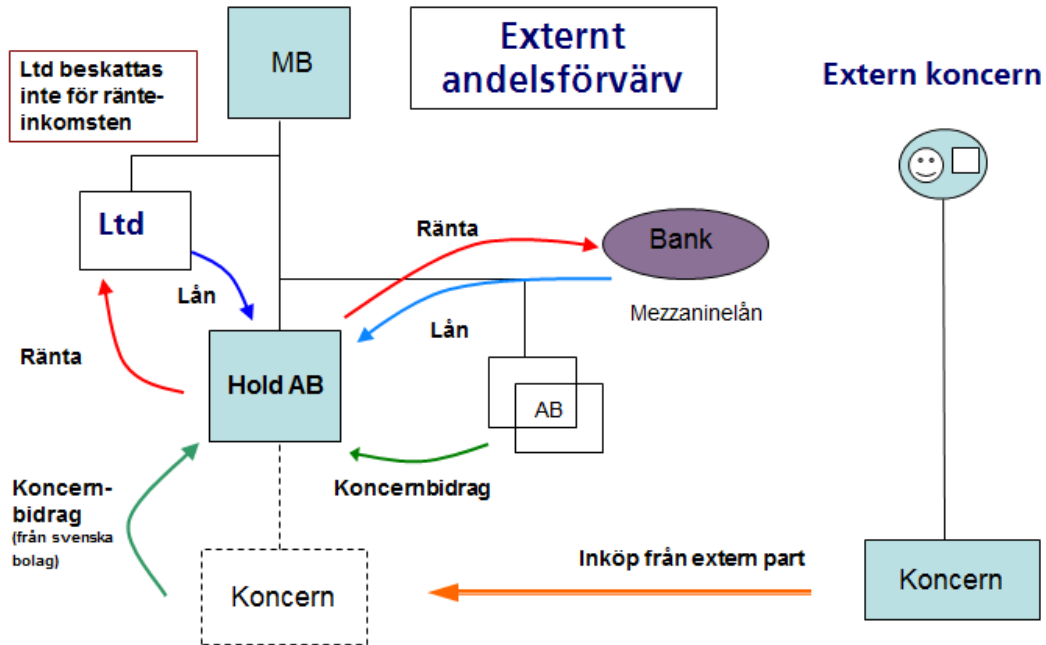
I nämnda delrapport beskrivs att särskilda holdingbolag etableras som förvärvsbolag och hur dessa finansieras med lån från ägare och fristående finansiärer, främst banker. Skuldsättningen uppgår ofta till mer än 90 % och ränteutgifterna medför normalt att vinsterna i de förvärvade välfärdsbolagen genom koncernbidrag kan raderas ut. I rapporten konstateras att även när ränteavdragen begränsas på interna lån vid externa förvärv kan förluster från äldre år samt ränteavdrag på externa lån ändå leda till att bolagsskatt inte betalas.

Vid bedömning av om externa lån kan innebära skatteplanering med ränteavdrag bör utgångspunkten vara att den absoluta merparten av banklån och andra lån från utomstående finansiella institutioner ligger utanför det område som kan betraktas som skatteplanering. Man kan även gå så långt att hävda att externa lån aldrig kan utgöra ett led i en skatteplanering, eftersom det är fråga om en oberoende motpart och kostnaden för lånet är både faktisk och bestämd på marknadsmässiga villkor. Det kan också antas att långivaren i princip beskattas för ränteinkomsten. Det finns dock anledning att ifrågasätta relevansen i delar av denna argumentering när det gäller andelsförvärv där särskilda lånestrukturer etableras genom nedtryckning av skulder (s.k. debt-push-down). Sådan skatteplanering innebär en medveten vald förvärvs- och lånestruktur som medför att räntebetalningar på såväl banklån som ägarlån helt eller delvis kan eliminera vinster från den köpta koncernen.

Skatteverket har i flera av rapporterna beskrivit förvärvs- och lånestrukturer där svenska bolag förvärvats av köpare som etablerar holdingbolag i Sverige som betalar aktielikviden med skuldfinansierade medel. Ett förenklat standardfall ser ut som framgår av bild 3.

¹⁴ Skatteverkets delrapport "Skatteplanering med ränteavdrag i företag inom välfärdssektorn" den 26 april 2012, dnr. 131-296639-12/113.

Bild 3

Den koncern som förvärvas kan vara svensk- eller utlandsägd eller vara ett börsbolag. Inte sällan är de bolag som ingår i den förvärvade koncernen både svenska och utländska. Köpeskillingen betalas av det svenska holdingbolag som utses som förvärvsbolag (Hold AB). Ofta är det två eller tre svenska holdingbolag i förvärvskedjan. Långgivare till koncernlånet är moderbolaget eller annat koncernbolag som normalt inte beskattas för internräntan. Detta uppnås oftast genom att långgivaren ligger i en lågskattejurisdiktion eller att finansiella hybrider eller företagshybrider används. Banklånen upptas av Hold AB eller ett annat svenskt holdingbolag i strukturen. Ränteutgifterna hos holdingbolagen kan kvittas mot koncernbidrag från de rörelse-drivande svenska dotterbolagen.

Denna förvärvs- och lånestruktur är mycket vanlig sedan årtionden tillbaka och är numera det normala förfarandet vid företagsförvärv. Utformningen kan skilja sig åt mellan industriella förvärv och Private Equity-förvärv (PE-förvärv). Den externa belåningen är ofta betydligt högre i de sistnämnda fallen. Skatteverket har i tidigare rapporter beskrivit de skattemässiga konsekvenserna av de stora ränteutgifterna. Framför allt vid riskkapitalförvärv får ränteutgifterna på externa lån från banker och s.k. mezzaninelånggivare stor betydelse för vinstelimineringen. Motsvarande förvärvs- och lånestrukturer tillämpas också av svenska investmentföretag. I de fallen uppnås ickebeskattningen av ränteinkomsten på internlånen genom att investmentföretaget som långgivare i praktiken inte beskattas för inkomster genom att obegränsade avdrag medges för utdelning till bakomliggande aktieägare. Även i dessa fall brukar upplåningen domineras av externa lån.

För en köpare är förvärvsstrukturen enligt bild 3 inte det mest närliggande arrangemanget. Det är snarast så att det är mer naturligt att finansieringen ligger hos köparen (MB), som har de finansiella förutsättningarna för köpet i form av egna medel och möjligheter att förhandla med banker om lån. Köpeskillingen skulle kunna betalas direkt från MB till säljaren i stället för genom nybildade svenska holdingbolag. Så sker ibland när säljaren av olika skäl inte accepterar ett nybildat holdingbolag som motpart. I dessa fall brukar en holdingbolagsstruktur etableras i efterhand genom nedtryckning av interna och externa lån.

Denna struktur motiveras ibland med att den förvärvade koncernen ska bära sina egna finansiella kostnader. Men detta argument har logiska brister. De lån som upptas, internt och externt, är bara del av en medelöverföring mellan köpare och säljare och är således enbart relaterat till ägarbytet. Ingen del av pengarna kommer den förvärvade koncernen till del och den faktiska effekten blir bara att skatteunderlaget försvinner. Den förvärvade koncern bär således inte "sina egna finansiella kostnader" utan enbart kostnaderna för ägarbytet. Därmed uppkommer en avgörande skattemässig ojämlikhet mellan bolag som är förvärvade genom en sådan förvärvsstruktur och sådana bolag som inte är det. Det finns också en bristande konkurrensneutralitet mot svenska köpare, som har mer begränsade möjligheter att genomföra liknande förvärvsstrukturer.

För att ytterligare kunna ta ställning till om den externa skuldsättningen vid de ovan beskrivna förvärvsstrukturerna kan anses vara sådan skatteplanering som avses med uppdraget kan studeras om svenska köpare agerar på motsvarande sätt vid förvärv av utländska bolag. Om det är en grundläggande affärsmässig förutsättning att företagsförvärv sker enligt en debt push-down teknik utan att detta styrs av skattemässiga överväganden borde även svenska förvärv i utlandet rent allmänt organiseras på detta sätt. Det finns dock klara indikationer på att finansieringskostnader betydligt oftare tas i Sverige vid investeringar utomlands än vid det omvända förhållandet.¹⁵ Av EU-kommissionens rapport framgår att de svenska företagens mycket höga skuldsättning, både avseende interna och externa lån, kan förklaras av att upplåning sker i Sverige för globala aktiviteter, exempelvis bolagsförvärv, men också förklarar av utnyttjande av generösa ränteavdragsregler i Sverige.

Som exempel på skillnaden kan studeras hur finansieringen hanterats vid två stora media-rapporterade förvärv. Vid förvärvet av ett svenskt bolag har den utländske köparen etablerat en svensk filial som agerat som köpare och 90 % av köpeskillingen har finansierats med interna och externa lån, som placerats i den svenska filialen. Motsvarande har inte skett när ett svenskt bolag förvärvat ett holländskt bolag. Ingen holdingbolagsstruktur synes ha upprättats och enligt bolagets årsredovisning har extern finansiering skett i Sverige. I båda fallen har lånekostnaderna hamnat i Sverige, oavsett om förvärven skett i Sverige eller i utlandet.

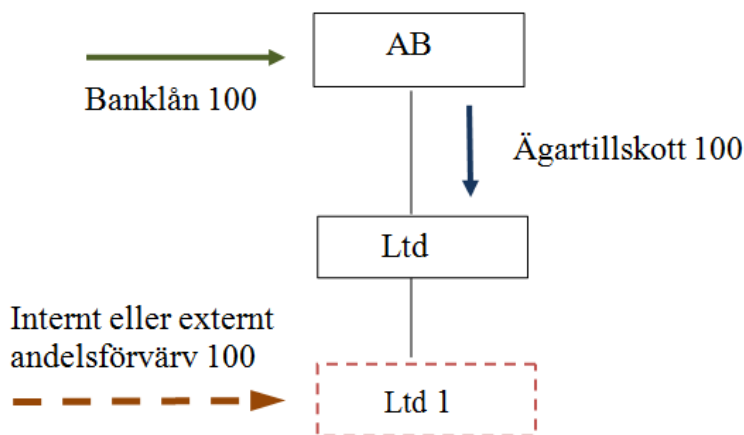
¹⁵ Se avsnitt 4 ovan.

En slutsats av denna analys är att valet av den ovan beskrivna förvärvs- och lånestrukturen åtminstone delvis är skattestyrd och påverkas av yttre regelsystem. De räntekostnader som kan hänföras till de externa lånen spelar en viktig roll i denna planering. Inte minst viktig är effekten att vinstunderlaget i den förvärvade koncernen kraftigt reduceras. Skatteverket väljer därför att i kartlägningsarbetet försöka kvantifiera effekterna av den externa skuldsättningen vid företagsförvärv som strukturerats enligt den modell som beskrivits ovan.

5.1.2 Annan extern långivning

Det finns också anledning att fundera över om det finns andra fall där externa lån kan anses vara led i en skatteplanering som utgör hot mot svenskt skatteunderlag. Om en svensk koncern upptar externa lån för att sedan vederlagsfritt, exempelvis genom ägartillskott, överföra medlen till ett utländskt koncernbolag är det uppenbart att detta innebär att svenskt skatteunderlag påverkas negativt, se bild 4 nedan. Lånekostnaderna belastar den svenska verksamheten, men lånemedlen placeras utanför Sverige. Detta bedöms vara sådan skatteplanering som åsyftas i uppdraget.

Bild 4

Om det är fråga om ett externt andelsförvärv kan skälet till att banklånet inte tas direkt av det utländska bolaget Ltd vara att det finns lagar, exempelvis underkapitaliseringsregler, som begränsar ränteavdragen i det landet. Sådana fall har observerats av Skatteverket. Vid ett internt andelsförvärv, då det i princip inte föreligger något behov av extern finansiering, kan skälet vara att bankfinansiering behövs för andra ändamål i andra delar koncernen. Även i sådant fall kan det finnas bestämmelser som begränsar avdragsrätten för räntor hos de företag där lånebehovet finns. En annan förklaring till att lån upptas i Sverige kan vara att vinsterna i den svenska verksamheten är så stora att ränteavdragen kan utnyttjas fullt, medan detta inte är fallet där lånebehovet finns, exempelvis på grund av lagregler eller skattemässiga underskott. Indirekt

ger förfarandet samma effekt som ett internationellt koncernavdrag, som ju omfattas av många restriktioner och bara kan tillämpas i undantagsfall.

Även om detta kan ses som en skatteplanering med externa lån har Skatteverket uppfattningen att planeringen inte har en sådan omfattning att den i dagsläget utgör ett hot mot det svenska skatteunderlaget. Av denna anledning sker ingen aktiv kartläggning av denna företeelse inom ramen för detta uppdrag. Med hänsyn till att de ränteavdragsregler som införts från 2013 kan förändra utnyttjandet av finansiella strukturer finns dock skäl att bevaka utvecklingen framöver.

Det finns andra mer konstlade former av extern upplåning som också innebär att räntebelastningen hamnar hos svenska bolag, trots att syftet synes vara att finansiera en utländsk del av intressegemenskapen. Sådana fall redovisas under avsnitt 5.2.2 nedan.

5.2 Vad kartläggningen visar

5.2.1 Holdingbolagsstrukturer

Som framgår av ovanstående avsnitt inriktar Skatteverket kartläggningen av externa lån mot att utreda skuldsättningen vid företagsförvärv som strukturerats enligt den s.k. debt push-down-modellen. För att kunna bedöma om planeringen utgör ett allvarlig hot mot bolagsskattebasen är det nödvändigt att kvantifiera omfattningen av extern långivning vid företagsförvärv med sådana holdingbolagsstrukturer. Nedan redovisas olika siffror och beräkningar som kan ge underlag till en sådan bedömning.

5.2.1.1 Sammanställning av kända fall

Skatteverket har de senaste åren kartlagt, analyserat och utrett frågor som varit kopplade till lånestrukturer och ränteavdrag. En del av dessa utredningar har avsett s.k. interna räntesnurror och räntenivåfrågor. I samband med detta uppdrag har en identifiering och analys av sådana kända fall skett med inriktning mot företagsförvärv som helt eller delvis finansierats med externa lån och där lånestrukturen varit uppbyggd på sätt som beskrivs i avsnitt 5.1.1. Med hänsyn till inriktningen på Skatteverkets utredningar avser många av fallen förvärv inom riskkapitalsektorn. Övriga fall avser förvärv som genomförts av utländska industriella ägare och av svenska investmentföretag.

Totalt har identifierats 66 företagsförvärv med holdingbolagsstrukturer och i dessa fall har den externa finansieringen uppgått till knappt 187 miljarder kronor. Lånen avser banklån, s.k. mezzaninelån och obligationslån med varierande lånevillkor och skuldsättningen avser externa lån som upptagits under förvärvsåret. Under efterföljande år sker i de enskilda fallen såväl refinansiering med nya lån som amortering av gamla lån. Den totala effekten av detta har inte särskilt utretts. Fördjupad utredning genom revision eller liknande har inte företagits i samtliga fall och det finns därför en viss osäkerhet om förvärvsstrukturen och beloppens storlek i några fall.

Vid kartläggningen har i övrigt observerats att det upptagits stora externa lån i samband med interna andelsförvärv, totalt cirka 16 miljarder kronor. I de fall som utretts i samband med prövning av 2009 års räntelagstiftning har det normala annars varit att de interna andelsförvärven uteslutande finansierats med lån inom intressegemenskapen. Något reellt lånebehov finns inte för en koncern när andelar flyttas koncerninternt, men i dessa fall har de externa lånebeloppen genom den interna försäljningen av andelar förts vidare till utländska intressebolag. Räntekostnaderna på de externa lånen belastar i dessa fall företag i Sverige, utan att låne-medlen kvarstannar hos den svenska verksamheten.

Bland de sammanställda kända fallen finns även 15 fall där svenska koncerner förvärvat bolag i utlandet och finansierat detta med externa lån inom Sverige, totalt med närmare 60 miljarder kronor. Sammanställningen är dock inte heltäckande. I de flesta fall finns uppgift om att finansieringskostnaden stannat hos det svenska bolaget och således inte förts vidare inom intressegemenskapen genom lån.

5.2.1.2 Private Equity-förvärv

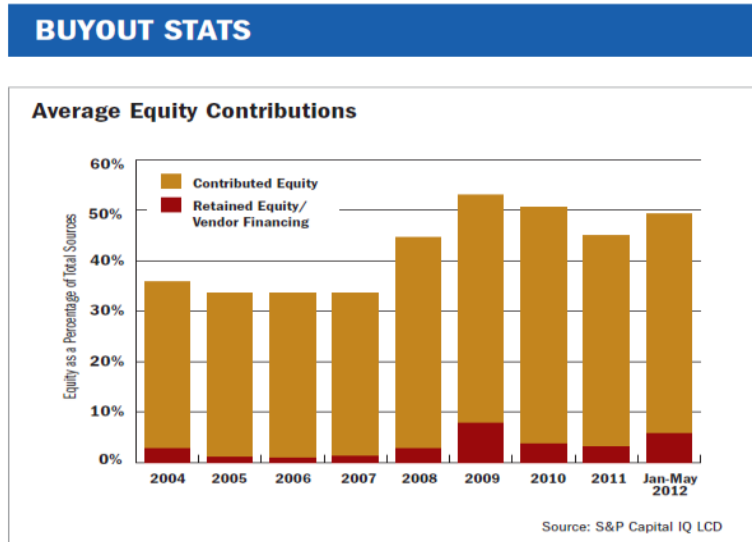
Inom Private Equity sektorn (riskkapitalsektorn) används begreppet buy-out för att på visst sätt definiera förvärv av andelar i bolag med etablerad verksamhet, ofta s.k. mogna bolag. Förvärven kan ske från fysiska eller juridiska personer (även från andra riskkapitalbolag) eller från börsen. Finansieringen i dessa fall organiseras oftast enligt den förvärvsmodell som beskrivs i avsnitt 5.1.1 ovan. Det finns därför anledning att försöka bedöma volymen av den externa skuldsättningen inom detta område. Dock får beaktas att buy-out sektorn inom Private Equity bara är en begränsad del av svenskt näringsliv.¹⁶

Svenska Riskkapitalföreningen (SVCA), som är en intresseorganisation för aktörer på den svenska Private Equity & Venture Capitalmarknaden, presenterar varje år kvartalsvis statistik som i första hand rör medlemsföretagens verksamhet. Inom vissa områden finns även information som avser utländska Private Equity-företags investeringar i Sverige. Däremot samlar varken SVCA eller Europeiska Riskkapitalföreningen (EVCA) i dagsläget in någon statistik över hur skuldsättningen vid varje förvärv ser ut. SVCA hänvisar i stället till den statistik som Standard & Poor's (S&P) producerar på basis av data som samlas in från bankerna och marknaden. Sedan flera år sammanställer S&P statistik kring genomsnittlig skuldsättning och eget kapital vid lånefinansierade förvärv på den europeiska marknaden. Som framgår av nedanstående tabell (bild 5)¹⁷ har andelen eget kapital, som inkluderar ägarlån samt säljarens eget kapital/lån, legat mellan 35-40 % förutom under finanskrisen, då nivåerna gått upp till 50 %.

¹⁶ SVCA:s årsrapport 2011. De svenska riskkapitalbolagen äger cirka 700 svenska bolag som tillsammans sysselsätter cirka 180 000 personer i Sverige, motsvarande sju procent av de anställda i den privata sektorn.

¹⁷ S&P Capital IQ LCD, European Private Equity Report, June 2012, vol. 5, no. 6, s. 2

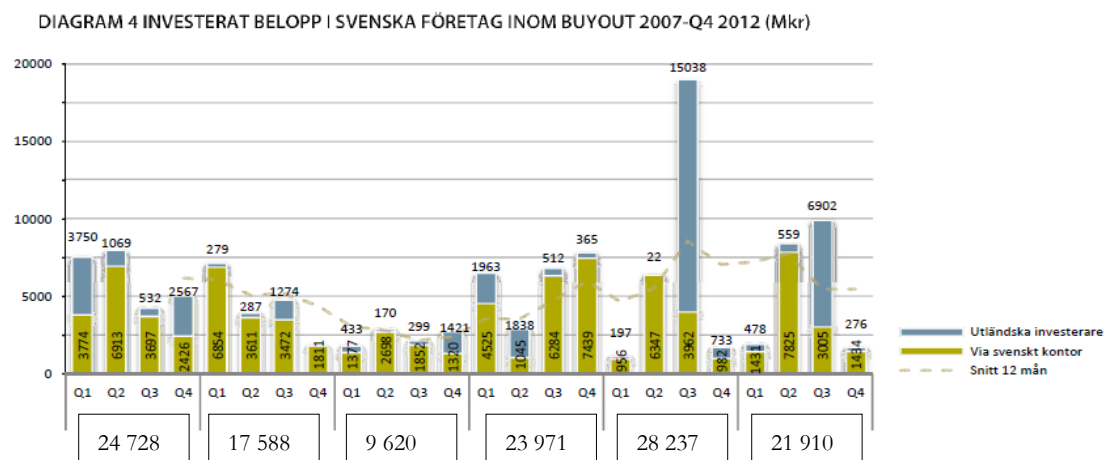
Bild 5

Under 2013 har eget kapital-andelen gått ner till den lägre nivå som gällde före finanskrisen. Övrig finansiering avser externa lån. Enligt denna tabell har den externa finansieringen vid s.k. buy-out förvärv på den europeiska marknaden uppgått till i genomsnitt 48-66 % av priset på de förvärvade andelarna under tidsperioden 2004-2012.

I nedanstående diagram (bild 6)¹⁸ har SVCA sammanställt investerade belopp i svenska företag inom buy-out sektorn under åren 2007-2012 och uppgifterna inkluderar utländska investerare. De summerade årsbeloppen under tabellen har tillagts i efterhand. Enligt SVCA avser angivna belopp de medel köparen tillskjuter genom eget kapital och ägarlån.

Bild 6

¹⁸ SVCA, Private Equity Macro Outlook Q4 2012, s. 4

Av tidigare SVCA-dokument framgår att motsvarande investeringsbelopp uppgår till 12 934 miljoner kr år 2005 och 16 233 miljoner kr år 2006. Med utgångspunkt från uppgifterna i bild 5 och 6 kan den externa långivningen vid riskkapitals buy-out förvärv beräknas enligt följande (bild 7). Därvid antas att den genomsnittliga fördelningen av eget kapital och lånat externt kapital enligt S&P:s europeiska studie är relevant för de förvärv som skett i Sverige.

Bild 7

År	Köparens investering (mkr)	Beräkning av externa lån (andel externa lån/andel köparens investering x investeringsbelopp)	Externa lån (mkr) Buy-out förvärv
2005	12 934	66/34 x 12 934	25 107
2006	16 233	66/34 x 16 233	31 511
2007	24 728	66/34 x 24 728	48 001
2008	17 588	55/42,5 x 17 588	22 760
2009	9 620	46/45 x 9 620	9 834
2010	23 971	50/47,5 x 23 971	25 232
2011	28 237	55/42,5 x 28 237	36 542
2012	21 910	51/44 x 21 910	25 395

Under de ovan redovisade åren kan den sammanlagda externa långivningen beräknas till drygt 220 miljarder kronor. Med tanke på att investeringslängden normalt ligger mellan fem till sju år kan viss dubbelräkning ske om en portföljinvestering i början av perioden sålts vidare till annat riskkapitalbolag senast 2012. Vidare kan en viss underredovisning ske i den utsträckning icke-europeiska riskkapitalbolags förvärv inte ingår i statistiken.¹⁹

5.2.1.3 Sammanfattning

En förvärvs- och lånestruktur, som byggs upp så att förvärvade bolag indirekt belastas med räntor på ägarlån och externa lån, leder i de fall Skatteverket granskat normalt till att beskattningen helt elimineras hos de förvärvade bolagen. Skatteverket har tidigare redovisat en egen studie av riskkapitalförvärv som visar att mer än 90 % av de köpta bolagen inte betalade bolagsskatt efter förvärvet. Samma iakttagelser har gjorts beträffande internationella koncerner eller investmentföretag när de genomför företagsförvärv på motsvarande sätt.

Det är känt att företagsförvärv i Sverige normalt struktureras på sätt som beskrivs i avsnitt 5.1.1 ovan. Det är emellertid inte möjligt att fastställa den totala omfattningen av sådan skatteplanering med externa lån. Svenska icke-finansiella företags externa lån synes totalt uppgå till ungefär 3 000 miljarder kronor, varav knappt 1 900 miljarder kan hänföras till bolag med ränte-

¹⁹ Enligt uppgift från SVCA kan sådana förvärv vara medräknade om icke-europeiska riskkapitalbolagen är medlemmar i EVCA eller annan europeisk riskkapitalförening som levererar data till databasen eller om EVCA på annat sätt fått tillgång till uppgifter om sådana riskkapitalbolags förvärv av bolag inom EU fördelat per land. Om så är fallet saknas uppgift om.

kostnader som överstiger 50 miljoner kronor. Större delen av dessa externa lån torde avse annat än förvärvslån i holdingbolagsstrukturer.

Inom Skatteverket finns en viss kunskap om företagsförvärv med holdingbolag som framkommit vid såväl ränteutredningar som andra utredningar. Som framgår av avsnitt 5.2.1.1 ovan har de externa lånen i dessa kända fall uppgått till närmare 190 miljarder kronor, med reservation för en viss osäkerhet avseende några av de rapporterade fallen. De sammanställda fallen utgör bara ett utsnitt av totalpopulationen och det går inte att dra några slutsatser om de totala volymerna utifrån dessa.

I analysen av Private Equity-förvärv har utifrån tillgänglig statistik bedömts att den sammanlagda externa långivningen uppgått till drygt 220 miljarder kronor avseende förvärv under tidsperioden 2005-2012. Möjligen kan dubbelräkning förekomma avseende tidiga förvärv som senare avyttrats till annat riskkapitalbolag. Å andra sidan finns en underredovisning avseende förvärv som skett före 2005 och som inte avvecklats senast 2012 samt förvärv från icke-europeiska riskkapitalbolag som inte medräknats i statistiken. Ett rimligt antagande är att den externa skuldsättningen vid buy-out förvärv inom PE-sektorn uppgår till lägst 220 miljarder kronor.

Det saknas uppgift om hur stor andel av företagsförvärv med holdingbolagsstrukturer som kan hänföras till Private Equity-sektorn. De torde dock avse en mindre del av den totala förvärvsvolymen.

Enligt SCB:s statistik uppgick intern nettoskuld vid utländska direktinvesteringar i Sverige till 775 miljarder kronor under 2011 och 626 miljarder kronor under 2012. Den kraftiga minskningen beror enligt SCB troligen på företagens anpassning till de nya räntereglerna från 2013 (se avsnitt 4 ovan). Det kan antas att direktinvesteringarna huvudsakligen avser förvärv som etableras med holdingbolag, eftersom detta är den normala förvärvsstrukturen. En del av sådana investeringar kan dock avse tilläggsinvesteringar med annan struktur eller kvarhållen utdelning. Ett sätt att bedöma storleken av de externa lånen hos de svenska holdingbolagen är att utgå från storleksrelationen i förhållande till de interna lånen.

Vid riskkapitalförvärv har externa lån under de flesta år varit större än interna lån och samma förhållande har observerats vid investmentföretags förvärv. En motsatt relation har iakttagits vid förvärv som genomförs av industriella köpare. I flera förvärvsfall som genomförts av industriella köpare har till och med noterats att nedtryckning av skulder till svenskt förvärvsbolag helt eller huvudsakligen avsett eget kapital och interna lån, medan de externa lånen legat hos det utländska ägarbolaget.

Under antagande att förvärv som skett av PE-företag och investmentföretag utgör en mindre andel av de totala förvärven med holdingbolagsstruktur bedöms att de externa lånen understiger den interna skuldsättningen vid direktinvesteringar i Sverige. Med beaktande av hur

skuldrelationerna ser ut i olika strukturer är det rimligt att anta att de externa lånen för hela populationen uppgår till betydligt lägre belopp än de interna lånen. Om det – vid en försiktig bedömning – antas att de externa lånen uppgår till hälften av den interna nettoskulden till utländska ägarkoncerner vid utländska direktinvesteringar uppgår de externa lånen vid debt push-down förvärv till 300-400 miljarder kronor.²⁰ Detta motsvarar drygt 10 % av den totala externa upplåningen hos icke-finansiella bolag.

Sammantaget finns en betydande osäkerhet vid fastställandet av den totala volymen av externa lån vid den typ av företagsförvärv som beskrivs i avsnitt 5.1.1 ovan. Med utgångspunkt från antagandet om lånevolymen ovan och under antagande att räntenivån i genomsnitt är 6 % kan den årliga ränteutgiften beräknas uppgå till 18-24 miljarder kronor ($0,06 \times 300-400$), varav minst hälften avser PE-sektorn. Detta motsvarar 4-5 miljarder kronor i bolagsskatt.²¹ Dessa betydande ränteutgifter medför ett starkt minskat skatteunderlag hos bolag som förvärvas i holdingbolagsstrukturer med nedtryckning av skulder. En rimlig slutsats är att skatteplaneringen med externa lån vid sådana förvärv skulle kunna uppfattas som ett hot mot den svenska bolagsskattebasen.

5.2.2 Annan extern långivning

I avsnitt 5.1.2 ovan diskuteras förekomsten av annan skatteplanering med externa lån, som inte avser företagsförvärv med holdingbolagsstrukturer. Med utgångspunkt från bild 4 förs ett principiellt resonemang om externa lån som tas upp i svenska bolag utan att lånedlen kvarstannar hos den svenska verksamheten. Nedan beskrivs andra fall av extern långivning som bedöms ligga inom ramen för uppdraget.

5.2.2.1 Externa lån och interna andelsöverlåtelser

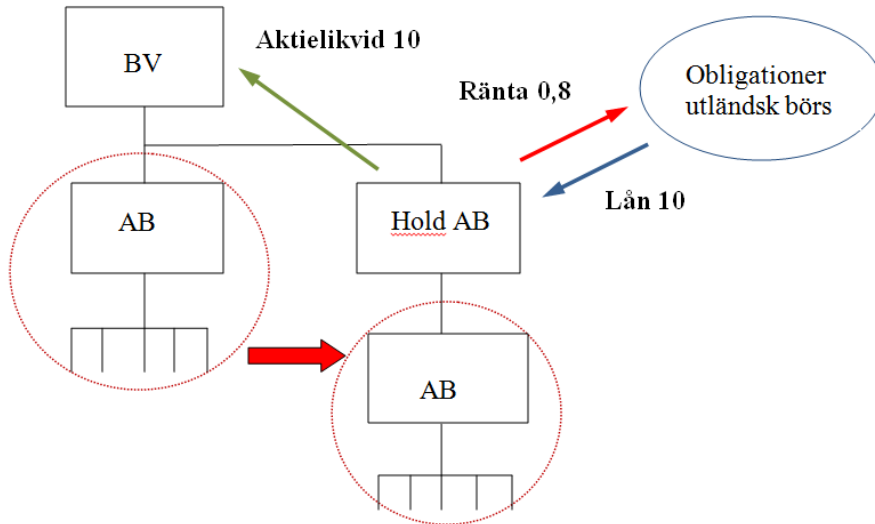
En särskild variant av extern upplåning som observerats i samband med kartläggningen är då externa lån finansierar interna andelsöverlåtelser.²² I ett av dessa fall, se bild 8 nedan, upptas externa lån av svenskt bolag genom utgivande av obligationer på utländsk börs. Det beskrivna fallet avser mycket stora belopp. Genom att pengarna betalas till det utländska moderbolaget BV som ersättning för internt andelsförvärv kvarstannar inte lånedlen hos de svenska bolagen.

²⁰ 50 % x 626 respektive 775 miljarder kronor

²¹ Bolagsskattesatsen 22 % x 18 respektive 24 miljarder kronor

²² Som framgår av avsnitt 5.2.1.1 ovan har i några sådana observerade fall externa lån upptagits med sammanlagt 16 miljarder kronor.

Bild 8

I utgångsläget direktäger BV den svenska underkoncernen AB. Ytterligare ett ägarled skapas genom att ett nybildat svenskt holdingbolag, Hold AB, därefter internt förvärvar underkoncernen. De lånemedel som Hold AB erhåller genom att ge ut obligationer överförs till BV och enligt uppgift från bolaget beror den externa upplåningen på ett lånebehov utanför Sverige. Vid en intern andelsöverlåtelse saknas behov av extern finansiering och inplaceringen av ett holdingbolag hade enklast kunnat ske genom aktiebyte eller kapitaltillskott från BV. Transaktionerna har till syfte att tillföra utländska delar av koncernen externa lånemedel samtidigt som räntebelastningen placeras i Sverige.

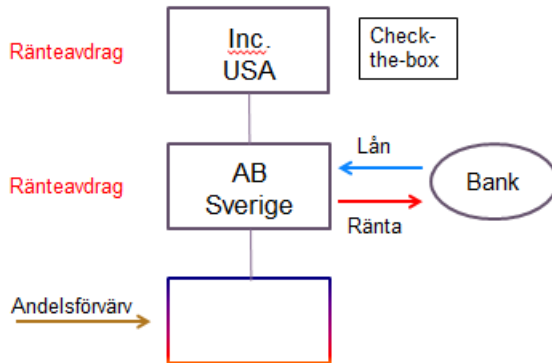
Liksom det fall som beskrivs i bild 4 innebär konstruktionen att skatteunderlag enkelt kan flyttas från Sverige till utlandet utan att komma i konflikt med något regelsystem.

En närliggande fråga är om lånen verkligen är externa eller om obligationerna innehas av företaget inom intressegemenskapen (se även avsnitt 6.2.3 nedan). I det refererade fallet har bolaget inte besvarat frågor om detta under hänvisning till banksekretess.

5.2.2.2 Externa lån och dubbla avdrag

Genom användning av hybrider eller filialer i annat land kan enkelt uppnås ränteavdrag för samma lån både i Sverige och i det andra landet. Två exempel på detta är de fall som beskrivs nedan (bild 9 och 10).

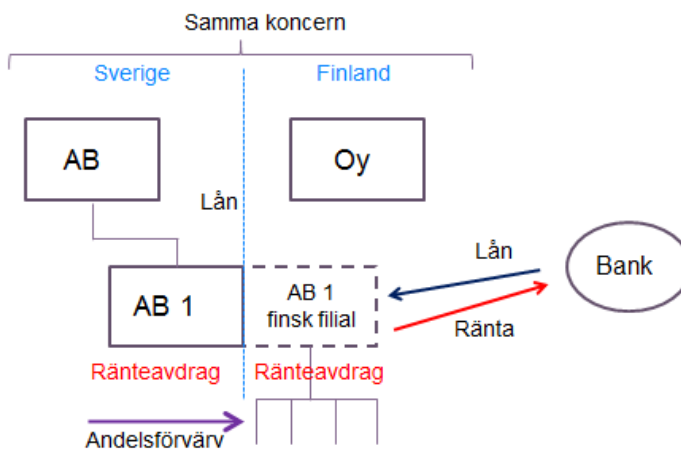
Bild 9

Ett exempel på företagshybrider där ett svenskt företags resultat kan inkluderas i ett annat utländskt företag inom intressegemenskapen är USA:s check-the-box system. Det amerikanska företaget Inc. kan genom att ”checka boxen” välja att det svenska dotterbolaget AB blir ”disregarded”. Därmed kan såväl AB som Inc. få avdrag för samma ränteutgifter på de banklån som upptagits av det svenska bolaget. Om lånemedlen används för exempelvis andelsförvärv eller för kapitaltillskott till utländskt intresseföretag påverkas den svenska skattebasen negativt, medan koncernen som helhet uppnår en fördel med dubbla avdrag för samma ränteutgift.

Ett annat sätt att uppnå avdrag i två länder för samma ränteutgift på externa lån är att etablera en filial i annat land på sätt som beskrivs i bild 10 nedan. I detta fall förvärvar AB 1:s filial i Finland andelar och finansierar detta med externa lån. Såväl AB 1 i Sverige som AB 1 finsk filial i Finland kan erhålla skattemässiga avdrag för samma ränteutgifter.

Bild 10

Om andelsförvärvet i stället finansieras med interna lån och om räntan inte beskattas hos långivaren genom exempelvis användning av hybrider eller underskottsbolag, kan uppnås dubbla avdrag utan att beskattning sker av ränteinkomsten. Ett exempel på detta redovisas avsnitt 6.2.5 nedan.

5.2.2.3 Sammanfattning

Den typ av fall som beskrivs i avsnitten 5.2.2.1 och 5.2.2.2 ovan bedöms vara sådan skatteplanering som åsyftas med uppdraget. Ränteavdragen kan inte ifrågasättas med stöd av 2009 eller 2013 års begränsningsregler, eftersom ränteutgifterna inte avser interna lån från företag inom intressegemenskapen.

För att kunna kartlägga omfattningen av sådan skatteplanering krävs i princip utredning hos företagen i varje individuellt fall. Skatteverket saknar dock formella möjligheter till sådan allmän kartläggning. Det är därför svårt att göra en bedömning av omfattningen, men baserat på förekomsten av de fall som iakttagits bedöms inte denna skatteplanering i dagsläget utgöra ett hot mot det svenska bolagsskatteunderlaget. Liksom i de fall som beskrivs i bild 4 finns dock skäl att framöver ha särskild vaksamhet mot denna typ av skatteplanering.

6 Kringgående av 2009 års regler om ränteavdragsbegränsning

6.1 Analys av uppdraget

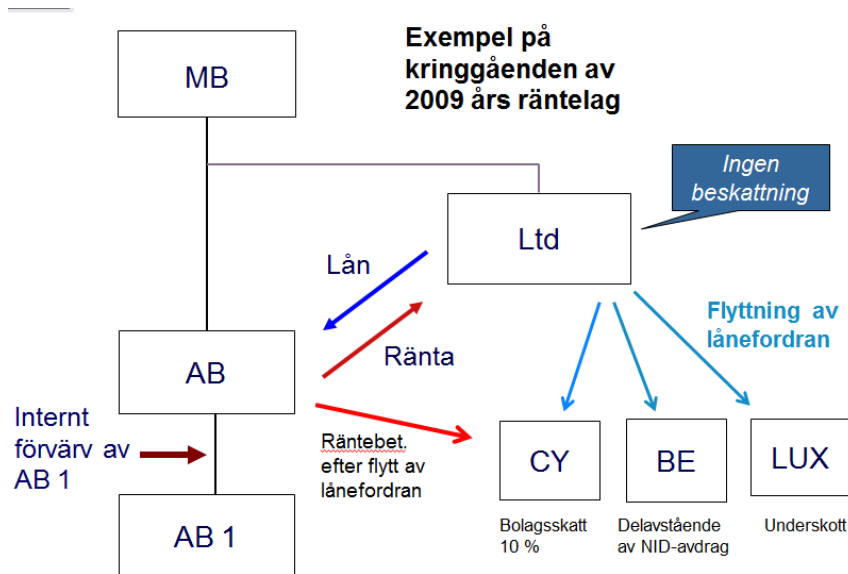
Den andra delen av regeringens uppdrag avser undersökning av om nya metoder använts för att kringgå lagstiftningen sedan 2009 års ränteavdragsbegränsningsregler trätt i kraft. Skatteverket har i tidigare rapporter, i första hand rapporten från december 2011, lämnat en beskrivning av hur olika typer av kringgåenden ser ut. Detta har lett till att regelsystemet skärpts med den lagändring som trätt i kraft från 2013.

Lagstiftningen från 2009 omfattar bara interna lån som lämnats för att finansiera interna andelsförvärv. De kringgåenden som Skatteverket tidigare har rapporterat om har främst gällt olika sätt att uppnå en beskattning med minst 10 % hos det långivande intresseföretaget. Därmed har lagen inte varit tillämplig och ränteavdrag har medgetts. Sådana fall har gällt flyttning av lån till långivare i länder med bolagsbeskattning med 10 % eller strax däröver, exempelvis Cypern, Schweiz och Irland. Vidare har visats att beskattningen av räntor på lån som lämnats från intressebolag i Belgien med s.k. NID-bolagsstatus ”skruvats upp” till 10 % genom frivilligt avstående av fiktivt ränteavdrag i Belgien. Därmed har ränteavdrag kunnat erhållas i Sverige.

Ett 10-tal fall har redovisats där långivaren varit bolag i Luxemburg med stora underskott, ofta i mångmiljardklassen. Bolagen i Luxemburg har i princip beskattats normalt för ränte-

inkomsten, men har i praktiken inte beskattats, eftersom stora underskott förelegat. Många av dessa underskott har tillkommit genom interna omstruktureringar, ibland strax före det att reversen placerats i det luxemburgska bolaget. Genom att lagen föreskriver att ett hypotetiskt test ska ske för att avgöra om ränteinkomsten i princip beskattas med 10 % hade det enligt 2009 års lag mindre betydelse att ingen faktisk beskattning skedde. Därmed medgavs i dessa fall ränteavdrag hos den svenska låntagaren. I nedanstående bild visas exempel på beskrivna kringgåenden.

Bild 11

När det gäller ovan beskrivna kringgåenden finns anledning att anta att de nya reglerna från 2013 kommer att förhindra ränteavdrag i de flesta fall. Ett nyinfört undantag från tillämpning av tioprocentregeln innebär att ränteavdrag kan vägras även om det hypotetiska testet ger vid handen att beskattning sker med minst 10 %. Enligt undantaget medges inte ränteavdrag om det huvudsakliga skälet till att skuldförhållandet har uppkommit är att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.

Skatteverket har också i tidigare rapport beskrivit fall där 2009 års lag inte kunnat tillämpas eftersom användningen av lånemedlen legat alldeles utanför lagens omfattning. Därvid har redovisats fall av försäljning av interna fordringsrätter, lån för vinstutdelning och ränta på upplupen ränta när räntan inte betalats kontant. Detta har beaktats av regeringen vid utformningen av den nya lagstiftningen från 2013 och därmed bör även sådana fall komma att omfattas av begränsningsreglerna.

Fram till 1 januari 2013 fanns således olika lagliga sätt att i samband med interna andelsöverlåtelser eller andra likartade interna transaktioner etablera interna lån inom intresse-

gemenskapen som i praktiken beskattas lågt eller inte alls. Det aktuella uppdraget innebär att det ska undersökas om det finns ytterligare metoder att kringgå 2009 års lagstiftning. Mot bakgrund av att den nya lagstiftningen redan trätt i kraft uppfattar Skatteverket uppdraget som att de nya metoder för kringgåenden som åsyftas också ska ha en bäring mot hur lagstiftningen från 2013 hanterar sådana kringgåenden.

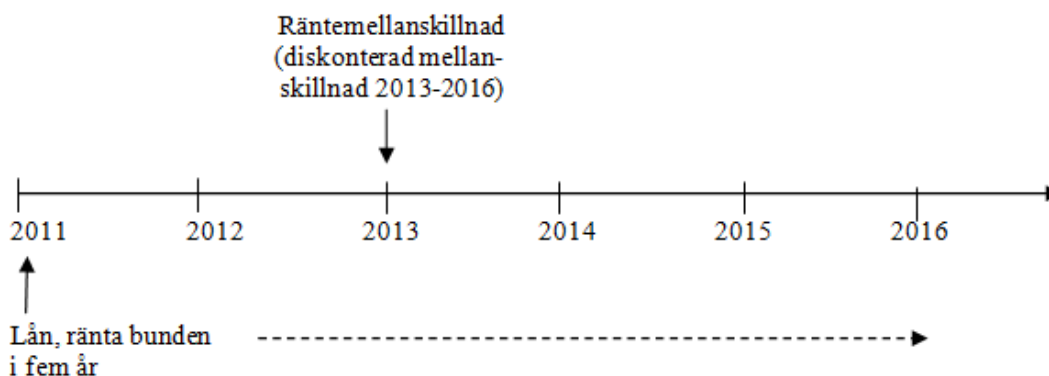
6.2 Redogörelse för några fall

6.2.1 Avveckling av lån med räntemellanskillnad

Från 2013 har lagen om ränteavdragsbegränsningar skärpts i framför allt två avseenden. Dels omfattas i princip alla interna lån av lagstiftningen och dels kan avdrag i vissa fall vägras även om räntemottagaren beskattas med minst 10 %. Detta medför att interna lån som tidigare inte omfattats av 2009 års lag nu kan bli föremål för avdragsbegränsning.

I några fall har iakttagits att låntagande bolag inom intressegemenskapen före utgången av år 2012 avvecklat de interna lånen eftersom de bedömts vara i strid med de nya begränsningsreglerna. I samband med att lånen lösts har de låntagande bolagen betalt en räntemellanskillnad, eftersom räntan varit bunden för tid efter 2012, se schematisk bild (bild 12).

Bild 12

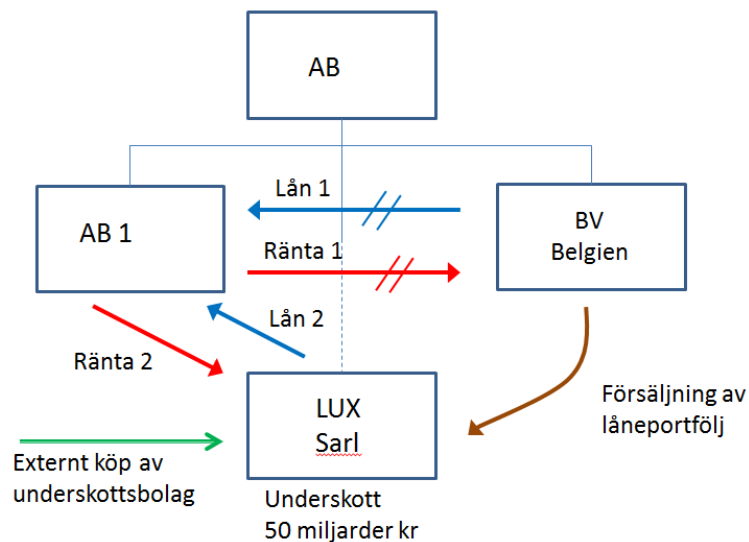

Långgivande bolag inom intressegemenskapen har tagit ut ersättning för beräknade framtida ränteförluster avseende de kommande år som räntan är bunden. Räntenivån i slutet av 2012 var mycket låg, i det närmaste all-time-low, vilket har medfört att ränteskillnadsbeloppen blivit mycket stora. I ett fall har räntemellanskillnaden uppgått till närmare 5 miljarder kronor. Genom att betala en räntemellanskillnad sker i praktiken, om det accepteras, avdrag under 2012 för räntekostnader som avser 2013 och senare år. Hur dessa fall kommer att bedömas av Skatteverket är för närvarande föremål för analys.

6.2.2 Förvärv av bolag med underskott

I Skatteverkets rapport från december 2011 har redogjorts för ett antal fall där långivande intressebolag, som inte beskattats för räntan, inför införandet av 2009 års räntebegränsningsregler flyttat lånefordran till intresseföretag med stora underskott i Luxemburg. I samband med kartläggningen har ett liknande kringgående iakttagits, se en förenklad beskrivning på bild 13 nedan.

Bild 13

AB 1 har tidigare förvärvat andelar koncerninternt och i samband därmed tagit upp ett lån från ett belgiskt intressebolag, BV. Genom att BV har en s.k. NID-status har räntan i praktiken inte beskattats i Belgien. Skatteverket har i tidigare beslut vägrat avdrag för räntan med stöd av 2009 års ränteavdagsbegränsningsregler. För att kringgå detta har koncernen förvärvat ett luxemburgskt underskottsbolag från en extern part. Underskottsbolaget saknar i princip tillgångar, men har ett skattemässigt underskott uppgående till ungefär 50 miljarder kronor, som uppkommit genom nedskrivning av dotterbolagsaktier hos den förra ägaren. Strax därefter har BV sålt sina lånefordringar mot AB 1 till LUX Sarl. De mycket betydande räntor som efter överlåtelsen betalas till intressebolaget i Luxemburg beskattas inte alls hos detta bolag.

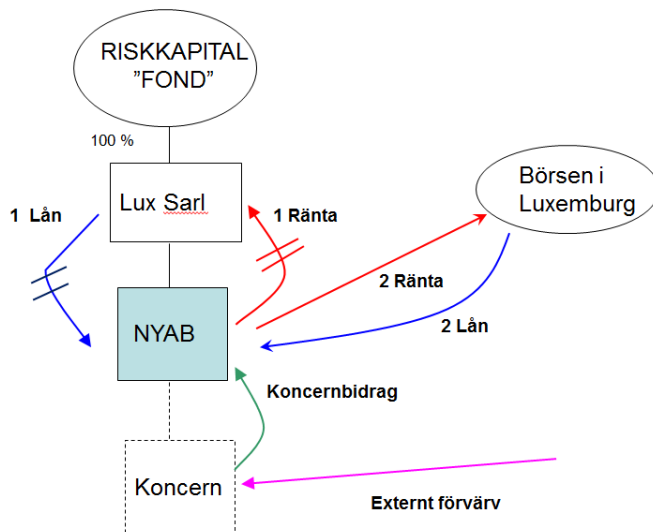
I den nya lagen från 2013 har införts en undantagsregel som innebär att avdragsrätten kan prövas i sådana fall. Enligt propositionen ska bl.a. särskilt beaktas om lånefordran flyttats till underskottsbolaget.

6.2.3 Interna lån omvandlas till obligationslån

Det är inte ovanligt att en koncerns finansiering sker genom att företagsobligationer emitteras. Som framgår av avsnitt 4 ovan kan volymen av sådana lån bedömas uppgå till ungefär 600 miljarder kronor hos icke-finansiella företag. Flera fall har iakttagits där sådana lån upptagits genom att obligationer emitterats på utländsk börs, främst i Luxemburg och på Irland, se även bild 8 ovan. I samband med utredningar har framkommit att det förekommer att obligationerna tecknas eller innehas av företag inom intressegemenskapen. Detta har noterats såväl i Luxemburg som på Irland. Även om det utåt sett verkar som det är fråga om externa lån kan det således vara fråga om lån inom intressegemenskapen.

Ränteavdragsbegränsningsreglerna avser endast lån som lämnas inom en intressegemenskap. Det är således av avgörande betydelse vem som tecknar obligationerna eller som förvärvar dem över börsen. Som exempel kan nämnas ett fall där ett svenskt bolag upptagit interna lån med mångmiljardbelopp i samband med ett riskkapitalförvärv, se bild 14.

Bild 14

Interna lån som upptagits vid förvärv av externa andelar har inte omfattats av lagen från 2009, men kan vara föremål för avdragsbegränsning från 2013, eftersom räntan inte beskattas normalt hos Lux Sarl. Av årsredovisningen framgår att refinansiering skett i slutet av 2012, varvid interna lån ersatts med obligationslån som utställdes på börs i Luxemburg. Skuldbelastningen är därmed oförändrad, men avser i större omfattning externa långivare. Genom att det är fråga om externa lån är räntan avdragsgill även från 2013. Om det däremot visar sig att obligationerna innehas av företag inom intressegemenskapen kan dock fråga uppkomma om avdragsbegränsning.

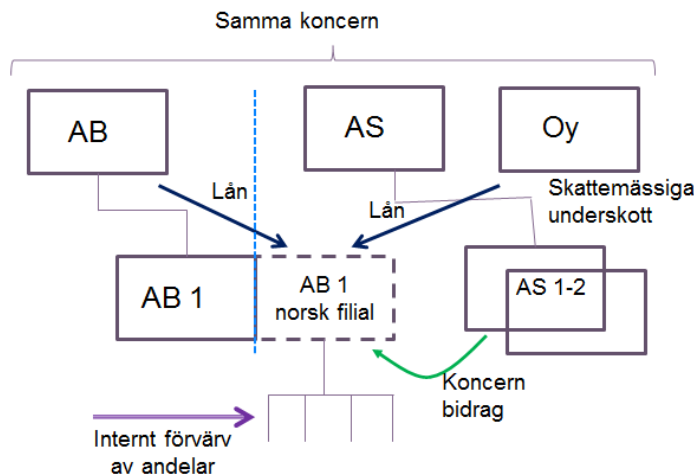
6.2.4 Intern försäljning av immateriella tillgångar

2009 års lagstiftning omfattade inte interna lån som upptagits för andra ändamål än förvärv av interna andelar. Därmed har det varit möjligt att få avdrag för ränteutgifter avseende interna lån som erhållits vid andra interna förvärv än andelar. Tidigare kartläggningar har inte visat att sådana förvärv varit frekventa eller avsett betydande belopp. Några sådana fall har dock iakttagits på senare tid. Bl.a. har en svensk filial förvärvat immateriella tillgångar för 15 miljarder kronor från ett intressebolag och finansierat detta genom ett internlån. Långgivaren bedöms inte beskattas för ränteintäkten. Genom att 2013 års lag även omfattar sådana lån kan prövning ske av avdragsrätten enligt denna lagstiftning.

6.2.5 Dubbla avdrag med utnyttjande av filial

I en tidigare rapport²³ har Skatteverket beskrivit ett fall där en filial utnyttjats för dubbla avdrag, som inte kunnat åtgärdas med 2009 års lagstiftning. Fallet avsåg en intern andelsöverlåtelse där en finsk filial till ett svenskt bolag var låntagare till ett koncerninternt lån. Ytterligare fall med liknande lånestrukturer har observerats och har gällt även andra länder än Finland. Om långgivaren inom intressegemenskapen inte beskattas för ränteinkomsten, t.ex. på grund av skattemässigt underskott, kan koncernen erhålla två avdrag men ingen beskattning, se exempel nedan (bild 15).

Bild 15

I exemplet kan både AB 1 och dess norska filial få avdrag för samma ränta i såväl Sverige som Norge. I Finland sker i praktiken ingen beskattning av ränteinkomsten. Det förhållandet att det går att få avdrag i två länder för samma ränteutgift ligger utanför ramen för 2009 års lagstiftning. Enbart de fall då den slutliga långgivaren inom intressegemenskapen enligt det hypo-

²³ Ränteavdrag i företagssektorn – fortsatt kartläggning, 14 mars 2011, dnr. 131-755479-10/113

tetiska testet beskattas med mindre än 10 % kan prövning ske av avdragsrätten. Så är dock inte fallet i exemplet ovan.

Vid tillämpning av 2013 års regler kan begränsning ske av ränteavdraget även i fall då mottagaren av räntan beskattas med minst 10 %. Förekomsten av dubbla avdrag kan beaktas som en faktor bland flera vid bedömningen av om avdrag ska medges eller inte.

Som framgår av avsnitt 5.2.2.2 ovan (bild 10) kan samma effekt med dubbla avdrag även uppnås vid extern upplåning. I sådana fall saknas specifika regler för begränsning av avdragsrätten för räntor.

6.3 Sammanfattande bedömning av kringgåenden

De exempel på kringgåenden som redovisats ovan kan, med undantag från frågan om räntemellanskillnad, förväntas vara aktuella även framöver. En fortsatt kontroll behöver därför göras av enskilda fall för att pröva om den nya lagstiftningen är tillämplig inom dessa områden.

Vad särskilt avser bolag med skattemässiga underskott har noterats en ökad tendens att svenska bolag upptar lån från utländska underskottsbolag. Skatteverket har tidigare redovisat kringgåenden av 2009 års lag genom överföring av lånereverser till underskottsbolag.²⁴ I ovanstående avsnitt redovisas ett fall med ett köpt underskottsbolag. Det finns även fall då lån lämnas från intressebolag med stora skattemässiga underskott redan i samband med att skuldförhållandet etableras. I samtliga fall uppnås ett ränteavdrag i Sverige som inte motsvaras av en motsvarande beskattning i det andra landet. I de flesta av de observerade fallen är underskotten mycket stora och det finns inte heller andra intäkter av betydelse. Förfarandet medför en form av kringgående av reglerna för internationella koncernavdrag. Som framgår ovan ger den skärpta lagstiftningen från 2013 möjligheter att begränsa rätten till ränteavdrag enligt undantaget till tioprocentsregeln.

7 Diskussion

7.1 Externa lån

Skuldsättningen inom en koncern är naturligtvis i första hand betingad av det lånebehov som finns för verksamheten och detta gäller särskilt den externa upplåningen. Som visats ovan finns det också andra faktorer som styr lånestrukturer inom koncerner, bl.a. skatteregler i olika länder. Främst påverkar skatteregler de interna lånen inom koncerner, men de har också en betydelse för var koncernen placerar upplåning från marknaden. Flera länder har lagstiftningar som begränsar möjligheterna till hög skuldsättning, oavsett om det gäller interna eller externa

²⁴ Ränteavdrag i företagssektorn – fortsatt kartläggning, 19 dec 2011, dnr 131-836251-11/113

lån. Det kan t.ex. gälla underkapitaliseringsregler eller s.k. EBIT(DA)-regler.²⁵ För internationella koncerner som kan välja var räntebelastningen slutligen hamnar har skattereglerna betydelse för placeringen av lånen.

Sverige har hittills inte haft några regler som riktar sig mot ränteavdrag eller hög skuldsättning, bortsett från 2009 års regler om ränteavdrag på interna lån vid interna andelsöverlåtelser. Detta har medfört att svenska företag under många år har haft en skuldsättning som kraftigt avviker från omvärlden. Denna skuldsättning avser såväl interna som externa lån. Detta visas bl.a. av EU-kommissionens rapport som refererats ovan. EU-rapporten och SCB:s statistik visar tydligt att det är en avgörande skillnad på var skuldbördan placeras när man jämför utländska investeringar i Sverige med svenska investeringar i utlandet.

Skatteverket har tidigare rapporterat fall av ökad skuldbelastning i Sverige på grund av att andra länder har underkapitaliseringsregler.

Genom att reglerna för begränsning av ränteavdragen nu skärps bedöms att svenska företag inte får några större fördelar av att interna lån, där ränteinkomsten inte beskattas normalt hos det långivande företaget i intressegemenskapen. Fortfarande finns dock obegränsade möjligheter att skuldsätta svenska företag med externa lån.

Som tidigare nämnts skuldsätts svenska företag i betydande omfattning vid utländska köparens företagsförvärv i Sverige. Detta är det normala förfarandet och lånen brukar avse såväl interna som externa lån. Inte sällan är de förvärvade koncernerna i sig internationella med såväl svenska som utländska dotterbolag. Det är dock mer sällan som förvärvsfinansieringen flyttas nedåt till företagen i andra länder. Möjligen kan detta bero på skillnader i skatteregler.

En del länder har flera olika lagstiftningar för att begränsa skatteplanering med räntor. Skälet till detta är förmodligen att det är svårt att finna en enskild lag som kan motverka alla typer av denna form av skatteplanering. Det som särskilt diskuterats internationellt är skatteplaneringen i samband med de förvärvsstrukturer som beskrivs i avsnitt 5.1.1 ovan. Det diskuteras olika sätt att begränsa skatteplaneringen med räntor i sådana fall. Nederländerna har från 2012 kompletterat sina tidigare lagar med sådan riktad lagstiftning. Räntor på såväl interna som externa lån i samband med företagsförvärv kan i princip inte ”kvittas” mot vinster hos de förvärvade bolagen. Därmed begränsas avdragseffekten av ränteavdrag till just sådana förvärv. Tyskland m.fl. länder avser att komplettera annan räntelagstiftning med liknade lagar.

²⁵ Underkapitaliseringsregler (kallas även tunnkapitaliseringsregler) utgår typiskt sett från förhållandet mellan eget kapital och skulder och avdragsrätten för ränteutgifter begränsas normalt till en angiven kvotandel. EBIT(DA) står för rörelseresultat före räntor, skatter m.m. och reglerna innebär normalt att nettoränteutgifter begränsas till en angiven kvotandel av ett visst skattemässigt vinstmått.

7.2 Avdragsbegränsningsreglerna

Från 2013 gäller skärpta regler för ränteavdragsbegränsning och de prövas normalt först under 2014.²⁶ Utredningsuppdraget innefattar därför inte heller analys av de ändrade räntereglererna. En principiell fråga har dock särskild betydelse även vid tillämpningen av de nya reglerna.

7.2.1 Utredning av beskattning av ränteinkomster i andra länder

Skatteverket har i tidigare rapportering uppmärksammat svårigheten att tillämpa undantagsreglerna. I rapporten från december 2011 skrevs bl.a. följande.

”Fler företag än beräknat har åberopat undantagsreglerna. I de flesta fall sammanhänger svårigheterna i hanteringen med att en bedömning ska göras utifrån ett annat lands lagstiftning och förhållanden. Detta är oerhört svårt, kräver stora resurser och det har varit svårt att få vetskap om allt.”

Det hypotetiska testet, som är detsamma i såväl 2009 som 2013 års regler, innebär att beskattningen hos det långgivande intresseföretaget ska prövas med utgångspunkt från att företaget bara har den aktuella ränteinkomsten. Någon särskild prövning av om långgivaren faktiskt erlägger bolagsskatt ska inte ske. Emellertid ska en avvägning ske mellan affärsmässiga och skattemässiga skäl i båda undantagsreglerna, tioprocentregeln och ventilen. I denna bedömning kan frågan om faktisk betalning av bolagsskatt komma att vägas in.

Vid utredning av hur ränteinkomsten beskattas räcker det inte att veta vilken nominell skattesats som tillämpas i det land långgivaren är etablerad. Det krävs också kunskap om specifika skatteregler, exempelvis avseende hybridföretag och hybridinstrument i det aktuella landet. Andra faktorer som kan påverka beskattningen är överenskommelser med myndigheter, vilket visat sig förekomma inte bara i Schweiz utan också exempelvis i Luxemburg och på Irland. Vissa skatteregler är dispositiva, såsom NID-avdrag i Belgien, där företaget självt väljer nivån på det fiktiva avdraget. Ibland sker långgivningen från filial i annat land än där intressebolaget har sitt säte. I ett fall har Skatteverket genom handräckning (begäran om uppgift från myndighet i annat land) fått fram att långgivningen från ett intressebolag i Luxemburg formellt skett från dess filial i USA, där ett s.k. check-the-box-förfarande tillämpades för att uppnå en icke-beskattning.

Det förekommer att koncerner åberopar den nominella bolagsskattesatsen och menar att det hypotetiska testet leder till att det långgivande bolaget är föremål för normal beskattning, även om ingen faktisk beskattning sker. För att bedöma om testet ändå innebär en beskattning krävs inte sällan en komplicerad och besvärlig utredning av de specifika faktorer som kan påverka beskattningen. Sverige har haft Nederländernas ränteavdragsbegränsningsregler som förebild för den svenska lagstiftningen. Den nederländska lagen tar emellertid också hänsyn till om det

²⁶ Vid brutet räkenskapsår med bokslut senast den 30 april 2013 ska deklaration dock lämnas redan i slutet av år 2013.

långgivande bolaget faktiskt betalar bolagsskatt genom att bl.a. beakta inrullade underskott, vilket kan begränsa kontroll- och gränsdragningsproblemen. Någon fördjupad jämförelse av de olika metoderna har dock inte skett, varför ingen slutsats kan lämnas om vilken metod som är att föredra om man beaktar såväl kontrollfrågor som rättsliga frågor.

8 Slutsatser

- Vid företagsförvärv i en s.k. debt push-down struktur med holdingbolag finansieras ofta förvärvet med över 90 % lån från ägaren och från banker och andra finansinstitut. Löpande betalas därför räntor på en lånevolym som motsvarar nästan hela värdet på det köpta bolaget med dess underkoncern. Eftersom en stor del av dessa räntor avser banklån bidrar dessa i väsentlig grad till att skatteunderlaget hos den förvärvade koncernen, i de fall som Skatteverket utrett, helt elimineras i de flesta fall. Denna typ av skatteplanering bedöms vara sådan planering med externa lån som uppdraget åsyftar.
- Skuldsättningen i debt push-down strukturer avser finansiering av ägarbytet. Ingen del av skulderna tillför medel till verksamheten i de förvärvade bolagen. Skatteplaneringen innebär en avgörande olikartad skattemässig situation för koncerner som är uppköpta (lägre beskattning) och koncerner som inte är det (högre beskattning). Undersökningen pekar mot att det är den skattemässiga miljön som är styrande för hur förvärvsfinansieringen struktureras.
- Skatteplaneringen med såväl interna som externa lån vid företagsförvärv är allmänt förekommande och påverkar betydligt underlaget för bolagsbeskattningen. Bedömningen är att räntorna på externa lån i det närmaste är lika avgörande för skattereduceringen som räntorna på interna lån.
- Det är förenat med betydande svårigheter att kvantifiera den totala påverkan av externa lån vid debt push-down strukturer. Undersökningar hos avgränsade delar av populationen utvisar en extern skuldsättning vid sådana förvärv inom respektive delpopulation som överstiger 190 respektive 220 miljarder kronor. En mer övergripande bedömning pekar mot en extern skuldsättning med åtminstone 300-400 miljarder kronor. En rimlig slutsats är att skatteplanering med externa lån vid sådana förvärv skulle kunna uppfattas som ett allvarligt hot mot den svenska bolagsskattebasen.
- Även andra typer av skatteplanering med externa lån förekommer och kan avse mycket stora belopp. De bedöms i dagsläget inte användas i så hög utsträckning att de utgör hot mot den svenska bolagsskattebasen. Det finns dock skäl att framöver studera sådan planering med tanke på att den skärpta lagstiftningen från 2013 ytterligare begränsar utrymmet för skatteplanering med interna lån.

- Räntheavdragsbegränsningsreglerna sätter en gräns vid 10 % beskattning hos långgivaren som presumtion för affärsmässighet. Beskattningen baseras på ett hypotetiskt test och inte på om långgivaren faktiskt betalar skatt. Att utreda beskattningsnivån innebär inte sällan en komplicerad och besvärlig utredning av de specifika faktorer som kan påverka beskattningen, t.ex. användning av hybrider och överenskommelser med myndigheter.
- Det har observerats en ökad tendens med långgivning från intressebolag med skattemässiga underskott, där ingen faktisk beskattning sker inom överskådlig tid. Enligt det hypotetiska testet anses ändå en normal beskattning föreligga. Om undantaget till tioprocentregeln i 2013 års lag i vissa fall inte kan tillämpas innebär en sådan skatteplanering ett kringgående av de restriktiva reglerna mot internationell skatteutjämning (koncernavdrag).
- Inom OECD:s ram pågår ett omfattande internationellt samarbetsprojekt som riktas mot aggressiv skatteplanering, BEPS (Base Erosion and Profit Shifting). Ett av de särskilda områden som fokus riktas mot är finansiella strukturer och skatteplanering med räntor. Det kan antas att gemensamma lösningar kommer att presenteras inom ramen för detta arbete, senast under hösten 2015.